

Natúrpark a Tápió-vidéken

A Tápió Közalapítvány
nagyprojektje

Projektösszefoglaló
2015

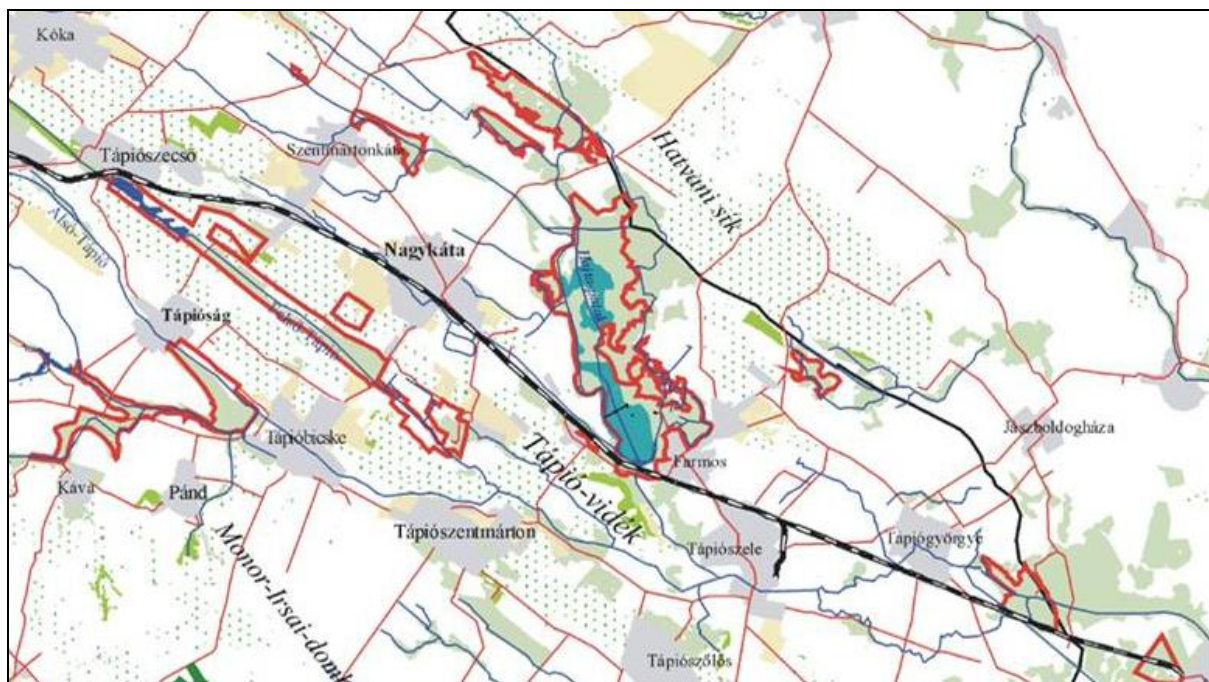
A Tápió-vidék Natúrpark létrehozása

A projekt indokltsága

A Tápió-vidék természeti értékeit, adottságait tekintve az eddig készült területfejlesztési koncepciókban, vidékfejlesztési tervekben, stratégiákban mindig fontos szerepet kapott a térség környezetbarát, a természeti értékek megőrzését szem előtt tartó fejlesztése, és az ökoturizmusban rejlő potenciálok kiaknázása. Pest megye, illetve a Közép-Magyarországi Régió korábban készült fejlesztési dokumentumai is javaslatot tesznek Pest megye területén natúrparkok kialakítására. Ezekben a dokumentumokban nevesítik is a Tápió-vidék térségét, mint egy natúrpark létrehozásának javasolt területét. Pest megye jelenlegi Területfejlesztési Programjában (2014-2020) is hangsúlyos szerepet kap a vidéki térségek fenntartható fejlesztése, a természeti értékek megőrzése, és az ökoturizmus fejlesztése.

Ehhez meg is van a térségnek minden adottsága, hiszen itt található a Tápió-Hajta Vidék Tájvédelmi Körzet 4500 hektárnyi védett területe, számos Natura 2000-es és helyi védett terület, változatos élőhelyek és tájak a dombvidéktől az alföldi szikesekig.

A térségben számos tanösvényt (12 db!) és bemutatóhelyet alakítottak ki az elmúlt években, Farnoson 2006 óta működik a Vízparti Élet Háza Természetvédelmi Oktatóközpont, mely országosan is ismertté vált a turisták körében. Tápiógyörgyén is számos ökoturisztikai fejlesztés (erdei iskola, tájház, bemutatóhelyek, stb) látott napvilágot az eddigi LEADER programok keretében. 2012-ben Göbolyjárásan megépült a Tápió-vidék ökoturisztikai központja, mely egyben ifjúsági szállásként is üzemel és már erdei iskolaként is nyújt szolgáltatásokat. Országos turistaútvonalak (zöld, sárga) és meghirdetett túrák (Kincsem, Aranyszarvas, Sóút) várják a gyalogtúrázókat, melyet a Tápiószelei Természetbarát Klub szervez évről évre. Több településen található lovaglási lehetőség (Tápiószentmárton, Pokoltanya, Mende, Gomba) és Süllyápon működik a régió egyetlen csillagvizsgálója, mely országos csillagásztáborokat is szervez nyaranta.

A Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet védett területei

A Tápió-vidék népi hagyományokban, kulturális értékekben is gazdag. Szinte minden településen működnek hagyományőrző, vagy néptáncos csoportok, több településen vannak tájházak, falumúzeumok (Nagykátá, Pánd, Süllysáp, Kóka, Tápiógyörgye, Tápiószele, Úri). Nagy múltra tekint vissza a '48-as hagyományőrzők tevékenysége, minden év áprilisában Nagykátán, Tápióbicskén, Kókán országos hírű megemlékezésekkel (felvonulás, hídi csata) elevenítik fel a tavaszi hadjárat eseményeit. Több településen található nemesi kúriák, kastélyok, valamint Tápiószelelén működik az ország egyetlen kúriamúzeuma, a Blaskovich Múzeum, mely számos múzeumi díjat nyert már el.

Az elmúlt években egyre több minőségi helyi termék jelent meg a piacokon, melyek a Tápió-vidék jó hírét viszik országosan (Bolyhos pálinka, Juhász-Bene méhészet, Tápió-vin Kft, Szilvánhús, stb). A helyi kézművesek terén is egyre több mesterember tevékenykedik, de még sok kiaknázatlan potenciál rejtőzik, akiket felszínre kellene segíteni (Marton László, lószőrfonó, Szőlősi Éva, fazekas, Mihály Dénes, fafaragó - Nagykátá, Bódi Éva, fazekas – Süllysáp, Nyitrai István, fafaragó – Famos, Batáné Anka Judit, kézműves szappan – Tápiószecső, stb).

A Tápió-vidék bővelkedik gyógyvizes fürdőkben, strandokban (Nagykátá, Tóalmás, Tápiószentmárton, Tápiógyörgye), melyre az ökoturizmussal összekötve a gyógy- és fürdőturizmust is lehetne erősíteni. 2012-ben elkészült a Nagykátai Fürdőház, mely már télen is számos egyéb szolgáltatással tud vendégeket fogadni.

Milyen jövőbeli hatásai lehetnek a fejlesztésnek?

A Tápió-vidék Natúrpark létrehozásával egy újabb térségi szintű összefogást lehetne elérni, melyben a helyi önkormányzatok, civilek és vállalkozások összeadhatnák erejüket, és közös erővel dolgozhatnak a térség fejlődéséért. Erősödne a helyi együttműködések, újabb kapcsolatok alakulnának ki, és újabb szereplők kerülnének a felszínre.

A helyi identitás, hovatartozás erősödik, a Tápió-vidék egységes arculattal jelenne meg kifelé és a belső kommunikációban is. A Natúrpark égisze alatt működő szolgáltatók részére egy egységes védjegyet hoznánk létre, mely biztosítja a minőséget és hitelesíti a térségi eredetet.

A régi munkahelyeket megerősíti, és új munkahelyeket teremt az ökoturisztika, vendéglátás, rekreációs és a hozzájuk kapcsolódó szektorokban. Újabb lökést ad a helyi termelőknek és kézműveseknek, mellyel fejleszthetik vállalkozásukat és termékeiket még szélesebb piacon tudnák értékesíteni. Ezáltal életképességük, gazdaságuk fejlődik, megerősödik.

Közösen sokkal hatékonyabban lehetne fellépni, érvényesülni az országos turisztikai piacon. Egységes arculatú kiadványokkal, az egész térséget felölelő honlappal nagyobb volumenben, gazdaságosabban lehet propagálni a helyi attrakciókat, rendezvényeket, mint külön-külön próbálkozásokkal.

Növekszik a térség országos ismertsége, kikerülünk a pest megyei ismeretlen masszából. Nő az ide látogató turisták száma, ezáltal a térségi vállalkozások bevétele is növekedni fog. És újabb befektetők is megjelennek a térségben.

A már meglévő adottságok mellett a projekt hatására újabb attrakciók (bemutatóhelyek, látnivalók, programok) születnek, melyek még több turistát vonzanak.

Hosszú távon a Tápió-vidék megőrizheti háborítatlan vidéki jellegét, élhető környezetét, természeti és kulturális örökségét, miközben sokan ebből meg tudnak élni. Megerősödnek a helyi vállalkozások, termelők, és a helyi kereskedelem, így egy fenntarthatóbb gazdasági szerkezet alakul ki. A fiatalok nem vándorolnak el a nagyvárosokba, sőt a városokból előszeretettel költöznek ide a jó környezeti feltételek miatt.

A projekt rövid leírása

A Tápió-vidéki Natúrpark létrehozása egy komplex, több éves nagy projekt, mely számos részterületből tevődik össze. Ezeket soroljuk fel az alábbiakban:

1) Tápió-vidék Natúrpark Iroda létrehozása

A Natúrpark Iroda munkaszervezetét a Tápió Közalapítvány biztosítaná, mivel ez a térség jelenleg egyetlen olyan szervezete, mely működésében az egész térséget lefedi és összeilleszthető céljaival. A munkaszervezet felállítása 1 főállású projektmenedzser és egy 1 főállású programszervező alkalmazásával történne 3 évre. (A 4. évtől önfenntartóvá kívánjuk tenni az irodát) Az iroda helyszíne Tápiószentmártonban lenne, a Művelődési Házban, ahol az alapítvány munkatársai jelenleg is dolgoznak. Az Iroda feladata: a Natúrpark létrehozásához szükséges szakmai háttéranyagok összeállítása, bejegyzésre előkészítése, a helyi szövetség létrehozása, a tagok együttműködésének koordinálása, szükséges adminisztráció és ügyvitel ellátása, közös projektek megtervezése és megvalósítása, információszolgáltatás, honlap üzemeltetése.

2) Natúrpark embléma (logó) tervezése

Szükséges egy olyan logó, embléma kreálása, mely jól kifejezi a Tápió-vidék sajátosságait, nem túl bonyolult, jól alkalmazható, sokszorosítható bármilyen felületen. A megvalósítást pályázat útján kívánjuk elérni, melyre bárki jelentkezhet.

3) Egységes arculat és információs rendszer kiépítése a Natúrpark településein

A Natúrparkba érkező főutak mentén egységes, esztétikus üdvözlő (hátluján búcsúzó) táblák felállítását tervezzük. (Mende előtt a 31-es főút felől, 311-es főút Cegléd felől, Szentlőrinc-káta, Tóalmás, Kóka, Gomba, Nagykáta északi, Tápiószentmárton déli, Tápiógyörgye, Újszilvás határában. Összesen 10 db.

Minden település (21 Tápió-vidéki település) központjában egy egységes arculatú Natúrpark információs táblát állítunk fel, mely a tábla egyik felén tartalmazza a Natúrpark áttekintő térképét és legfőbb bemutató, szolgáltató helyszíneit, valamint a gyalogos, kerékpáros túraútvonalakat, tanösvényeket. A másik oldalon az adott település részletes utcaterképe a település látnivalói, programhelyszínei és szolgáltatói lesznek feltüntetve.

4) Natúrpark turisztikai füzet kiadása

A Natúrpark turisztikai programjait és helyszíneit bemutató színes információs füzet kiadása magyar, angol és német nyelven. Kb. 24 oldal, A4-es formátumban, 5000 példányban magyarul, 2-2000 példányban angolul, németül. A kiadványban helyet kapnának a helyi termékek, vendéglátók is.

5) Tápió-vidék Natúrpark honlap létrehozása

A Natúrparkot bemutató honlap létrehozása, mely tartalmazza a települések látnivalóit, programjait, aktuális eseményeit. Bemutatja a helyi termelőket, kézműveseket, vendéglátókat és egyéb szolgáltatókat. Célja, hogy az elektronikus médián keresztül mindig naprakész információkkal szolgáljon a Tápió-vidékről. Címe lehetne pl. www.tapionaturpark.hu. A honlapot QR-kóddal is el lehetne érni a Natúrpark kiadványairól.

6) A Tápió-vidék Natúrpark CD-ROM elkészítése

Egy a legmodernebb multimédiás eszközökkel ellátott bemutatkozó anyag és ismerettár elkészítése, mely gazdag hang- és képanyaggal, video-spottokkal mutatja be a térség természeti és kulturális értékeit, hagyományait, rendezvényeit. A magyar mellett angol és német nyelven is olvasható lenne.

A CD-ROM tartalma hasznos segédanyag lehet a helyi pedagógusoknak is a honismereti, természetvédelmi és egyéb órákban való felkészüléshez és a foglalkozások színesítésére. Mint egy Tápió-vidék kislexikon. Valamint kiváló reprezentációs anyag és ajándéktárgy is egyben a testvértelepüléseknek, az idelátogatóknak.

7) Tápió-vidék Natúrpark térkép kiadása

A Tápió-vidék Natúrparkot, turisztikai helyszíneit, látnivalóit bemutató színes 70x100 cm-es méretű, képekkel illusztrált térkép kiadása 5000 példányban. A térkép feltünteti a gyalogos és kerékpáros túraútvonalakat is. Hátoldalán a Natúrpark rövid bemutatása a magyar mellett angol és német nyelven is. A térkép QR kóddal lenne ellátva, így okos telefon segítségével további információkat is el lehet majd érni.

8) Natúrpark vetélkedő a térség iskoláinak

A projekt célja a Tápió-vidék Natúrpark megismertetése, népszerűsítése a gyerekeken keresztül a helyi lakossággal. A vetélkedőt többfordulós rendszerben hirdetjük meg a térség iskoláiban a felsős diákok számára. Az egyes fordulókban – összesen 3 forduló – játékos feladatokon keresztül ismertetjük meg a diákokat a térség természeti és kulturális értékeivel, látnivalóival, programjaival. A feladatok összeállításában nagy hangsúlyt fektetünk a csapatmunkára és a gyerekek kreativitására, valamint az önálló kutatómunkára. A diákok 4 fős csapatokban jelentkezhetnek településenként korlátlan számban. Cél, hogy minél több gyereket minél tovább benntartsunk a játékban, így minél szélesebb körökben forogjanak az információk. A győzteseket helyi termékekkel és a Natúrpark emblémájával ellátott ajándéktárgyakkal (póló, baseball sapka, bögre, stb) jutalmazzuk.

9) Új tematikus túraútvonalak kialakítása

Célja, hogy különböző érdeklődésű csoportoknak tartalmas, egész napos programcsomagokat hozzunk létre a Natúrpark területén. Ezek előre meghirdetett csoportos buszos kirándulások lennének, melyeket turisztikai szervezeteken keresztül országosan is kiejánlunk. Valamint új kerékpáros túraútvonalak létrehozását is tervezzük.

Pl. történelmi műemléktúra, természetjáró túra, bortúra, madarász túra, népi hagyományok túra, vegyes kínálatú túrák.

A túrák végén v. közben lehetőséget biztosítunk helyi termékek, natúrparkos ajándéktárgyak vásárlására.

Ezeket bemutató prospektusok kiadása és internetes tartalom kialakítása.

10) Ajándéktárgyak a Tápió-vidékről

Kis értékű ajándéktárgyak, szuvenírek elkészítése a Natúrpark emblémájával vagy a rá jellemző képekkel, melyeket a látogató turisták emlékül vagy ajándékba vásárolhatnak a Natúrpark bemutatóhelyein. Vagy a Natúrpark képviselői, önkormányzatok ajándékként osztogathatnak vendégeiknek.

Kisebb értékű repitárgyak:

- tollak, kártyanaptár, képeslap, matrica, hűtőmágnes

Nagyobb értékű, megvásárolható ajándéktárgyak:

- póló, baseball sapka, vászon szatyor, bögre, kulcstartó, poszter, puzzle

A repitárgyakon a Natúrpark emblémája, vagy legalább honlapcíme szerepel, de kártyanaptárra, képeslapra több információ is elhelyezhető.

A projekt költsége magába foglalja a tárgyakon lévő képek, feliratok megtervezését is.

11) Tanfolyam a Tápió-vidékről

A képzés célja a Tápió-vidék természeti és kulturális értékeinek bemutatása, az erről összegyűlt ismeretek széles körű megosztása a térségben élőkkel, főként pedagógusokkal.

A képzéstől azt várjuk, hogy a térségben nőni fog a helyi értékeket, turisztikai látnivalókat ismerők és védők köre, erősödik a lokálpatriotizmus, a helyi értékeink megbecsülése és a környezettudatosság. Az idegenforgalom számára több képzett szakember lesz a településeken, akik ismerik és be tudják mutatni a helyi értékeket, látnivalókat.

A képzést 60 órára tervezzük, mely 15 másfél órás előadásból és 5 terepi kirándulásból, terepbejárásból áll, melyek során idegenvezető segítségével végigjárjuk a Tápió-vidék nevezetességeit, látnivalóit. A projektbe tartozik egy összefoglaló jegyzet kiadása is, mely az előadások és terepbejárások anyagát tartalmazza.

12) Minősítési rendszer kidolgozása, működtetése

Célja a Natúrpark területén működő termelők és szolgáltatók által kínált termékek egységesen jó minőségének biztosítása.

A Natúrpark területén működő termelők, szolgáltatók számára egy olyan egységes kritériumrendszer kidolgozása, melyek teljesítése esetén a termelő, szolgáltató jogosultságot nyer a Natúrpark védjegy használatára, feltüntetésére termékén, ill. épületén, portáján. A projektbe tartozik a minőségbiztosítási rendszer dokumentációjának lekészítése, a védjegy embléma elkészítése, sokszorosítása, kihelyezése.

A projekt együttműködő partnerei

Helyi önkormányzatok, civilek, vállalkozók, magánszemélyek

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

Magyar Natúrpark Szövetség

Néhány információ a natúrparkokról

Mi is az a natúrpark?

A Természetvédelmi törvény megfogalmazásában a natúrpark: *az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag, a természetben történő aktív kikapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fenntartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósítását szolgáló nagyobb kiterjedésű területe.*

Más oldalról megközelítve a natúrpark a helyi közösségek által létrehozott *együttműködés*, melynek célja a természeti és kulturális örökség megőrzése, bemutatása és a vidék fejlődését elősegítő hasznosítása.

A natúrpark a természeti és kulturális örökséget középpontba helyező, a helyi közösségek (önkormányzatok, társadalmi szervezetek, gazdálkodó szervezetek és az érintett lakosság) összefogása eredményeként létrejövő *tájszintű terület- és vidékfejlesztési együttműködés*.

A natúrparkok a helyi tudás, kultúra és gazdaság, kiemelt helyen az ökoturizmus, illetve a helyi közösségek fejlesztésével hozzájárulnak:

- az érintett terület természeti és kulturális örökségének, nevezetességeinek, természeti értékeinek, kultúrájának megőrzéséhez és fejlesztéséhez;
- a környezeti szemlélet formálásához;
- a táji identitás és a táj iránti fogékonyság erősítéséhez;
- a foglalkoztatás bővítéséhez;
- a lakosság életminőségének javításához;
- a tudatos, összehangolt térségi vidékfejlesztéshez.

A fenti fogalom-meghatározásokkal összefüggésben – összhangban az Európai Natúrparkok Nyilatkozatában szereplő modellel – a natúrparkok *főbb tevékenységi területei* a következők:

1. pillér – A természeti és kulturális örökség megőrzése: a táj gondozása, ápolása, a táj megőrzésre érdemes karakterelemeinek és a tájértékeknek a védelme, az élőhelyek, fajok fennmaradása és a hozzájuk fűződő tudás és ismeret alkalmazása.

2. pillér – Környezeti nevelés, szemléletformálás: az érintett lakosság és a natúrpark területére érkező látogatók környezeti szemléletének formálása a helyi természeti örökség és a megőrzésükre környezettudatosság bemutatásán keresztül.

3. pillér – Vidékfejlesztés: a helyi természeti és kulturális örökségi elemeken, valamint táji adottságokon alapuló, a táji értékeket megőrző, gyarapító helyi társadalmi-gazdasági fejlesztések támogatása a helyi közösségek bevonásával (pl. helyi termékek, helyi piacok, megőrzést, bemutatást támogató infrastruktúra fejlesztése, gazdasági együttműködések).

4. pillér – Turizmus és rekreáció: az érintett táj szépségére, harmóniájára, természeti és kulturális adottságaira, sajátos értékeire, egyediségére építő és azt fenntartó turisztikai és rekreációs kínálat megfogalmazása, a gyógyulást és pihenést elősegítő termékfejlesztés, desztináció-építés, turisztikai piacra vitel, együttműködés, közös értékesítés stb.

A natúrparkok területi kiterjedésével és lehatárolásával kapcsolatban – a jelenlegi helyzetet is figyelembe véve – a következő szakmai feltételek határozhatók meg:

- minimum három települési önkormányzat összefogása szükséges egy natúrpark létrehozásához;
- a natúrpark minimális területmérete 10 000 hektár;
- az érintett települések teljes közigazgatási területe képezze a natúrpark részét. Kivételt kizárólag a főváros és a megyei jogú városok képezhetnek.

A natúrparkok legfontosabb jellemzői a következők:

- jellemzően összetartozó táji egységet alkotnak, tájképi szempontból harmonikusak, vonzóak; gazdag természeti és kulturális örökséggel rendelkeznek, melyek egy része országos és/vagy helyi szintű természetvédelmi oltalom alatt áll;
- a natúrpark területét érintő tevékenységek – kiemelten a fejlesztések tervezése és megvalósítása – során a fenntarthatóságot tartják szem előtt, a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontok közötti összhangra törekedve, úgy, hogy a natúrparkok területén élő lakosság boldogulása biztosítható legyen, illetve a táj élővilágának életfeltételei javuljanak, fennmaradjanak;
- alkalmasak a táji, természeti és kulturális örökségen alapuló, azokat bemutató és a fenntartásukhoz hozzájáruló turizmusra, rekreációra, s ehhez rendelkeznek a szükséges turisztikai infrastruktúrával, illetve töreksenek annak kialakítására;
- létük és tevékenységük a települési önkormányzatok és egyéb helyi, térségi szereplők közötti valós együttműködésen alapul, amit létrehozásuk során hivatalos formában is kinyilvánítanak; operatív feladataik végrehajtását közösen kialakított és elfogadott együttműködési célok és stratégia mentén végzik, tevékenységüket, eredményeiket rendszeresen értékelik;
- a natúrpark képviselőire és az operatív feladatok koordinálására, végrehajtására jogi személyiséggel rendelkező szervezetet (a továbbiakban: „munkaszervezet”) hoznak létre.

A natúrpark létrehozása alulról jövő kezdeményezés eredménye, amely a térségben működő önkormányzatok, civil szervezetek, egyesületek, vállalkozások, ott lakó magánszemélyek közös szándékán alapul.

A natúrpark létrehozását célul kitűző felek együttműködési nyilatkozatot írnak alá, amelyben egyetértésüket fejezik ki, hogy

- csatlakozni kívánnak a létrehozandó natúrparkhoz;
- egyetértenek annak létesítésével és céljaival;
- a natúrparkra kidolgozott szakmai koncepcióban foglaltakat elfogadják, magukra nézve – hosszú távon – iránymutatónak tartják;
- a natúrparkot az annak területére vonatkozó hatályos jogszabályoknak megfelelően fogják működtetni, a natúrpark által érintett természetvédelmi oltalom alatt álló területek esetében különös tekintettel a természetvédelmi jogszabályok maradéktalan betartására;
- a natúrparkot hivatalosan az általuk közösen választott vagy létrehozott „munkaszervezet” képviselje.

Magyarországon jelenleg 9 natúrpark (Írottkő, Vértesi, Cserhát, Szatmár-Beregi, Hét Patak Gyöngye, Koppányvölgye, Kőrösök Völgye, Sokoró-Pannontáj, Gerecse) kapott a minisztertől natúrpark címet, ill van még néhány folyamatban lévő felterjesztés is. A natúrparkok a tapasztalatok megosztása és a közös érdekképviselés érdekében hazánkban is hálózatba tömörültek, ez a Magyar Natúrpark Szövetség.

További információk a natúrparkokról: www.naturparkok.hu

További információk a Tápió-vidék Natúrpark projektről:

Tápió-vidék Természeti Értékeiért Közalapítvány

2711 Tápiószentmárton, Kossuth L. u.3.

E-mail: info@hajtapartja.hu

Tel: Antalicz Csaba – 06-20-257-6670; Kun Szilárd – 06-20-236-8020